

Fra museets arbejdsmark

Af Jytte Nielsen, Museet for Thy og Vester Hanherred

Kirkerne i Thy

Den 21. november 2009 var for museet en dejlig dag. Egentlig adskilte den sig ikke væsentlig fra andre sene efterårsdage, men ud på eftermiddagen strømmede folk til Kirkecenteret i Stagstrup – til udgivelsen af bogen ”Kirkerne i Thy”. Allerede et par år forinden var fire personer med hvert sit specifikke kendskab til kirkerne og kirkegårdene påbegyndt arbejdet. Det drejede sig om museumsinspektør og middelalderarkæolog Charlotte Boje Andersen, lektor Henrik Bolt-Jørgensen, lektor Else Bisgaard og undertegnede. Vi skulle skrive om hver sit emne – kirkens huse – troen og kunsten – kirken i tusind år og kirkegården. Samtidig skulle der udarbejdes et katalog over de 62 kirker og kirkeruiner i Thy, dvs. Thisted og Sydthy Prov-

sti. Endelig skulle bogen illustreres af Henrik Bolt-Jørgensens suveræne fotografier.

Det blev til en større sag og mange møder og udkast til tekst mm. På den færdige bog prydes omslaget af et dejligt fotografi af Helligsø Kirkes sydmur med de karakteristiske og mangefarvede kvadersten, der brydes af en hvid kalket ramme omkring det højsiddende vindue. Foran kirken står et træ, der ligesom mange andre træer her i Thy, vender sin ryg mod vest og kronen mod øst. Når dette motiv blev valgt til forside skyldes det dels æstetikken i fotografiet og dels det klare budskab om kirken som et kvaderstensbygget hus, der har ælde og rummer historier.

Kirkerne i Thy rummer netop en overvældende fond af historiske oplysninger og er en udtømmelig kilde til forståelsen af samfundsforholdene til enhver tid. For i kirken spejles det levede liv i lokalbefolkningerne.

Det blev til en bog på 496 sider, og nu godt trekvart år efter at bogen udkom i 1500 eksemplarer, er der kun et par hundrede tilbage, så thyboerne og andre folk har taget overvældende godt imod den. Det var da også museets håb, at bogen ville blive læst af mange – måske ikke fra ende til anden – og brugt til inspiration forud for et besøg i en af de mange kirker – som absolut er et besøg værd.

Udgivelsen af bogen har også udløst et behov hos flere menighedsråd, nemlig ønsket om at få udarbejdet en folder om den lokale kirke. Så bogens forfattere er nu blandt meget andet beskæftiget med udarbejdelsen af sådanne.

Denne store øde natur

”Jeg sidder nu her i mine klitter og vil fortælle dig lidt om hvordan her er her vældig i denne store øde Natur hvor ensomhed kun er sød musik af Lærkesang imellem Lyngbakker og klittoppe ude mod vesterhavets glitrende jubelsang og Baade driver deres Fiskeri ved Stranden er der Liv og travlhed

naar de kommer ind med den sparsomme Last det er skidt i aar saa glæden giver sig ikke just udslag i Venlighed men i sur indesluttethed og misfornøjelse Ja Levebrødet er svær for mange at skaffe vores Nabo har maattet sælge Hesten Klaus det var synd”.

Sådan skriver maleren Jens Søndergaard den 20. juni 1951 i et brev til en ven i København. Som læseren måske allerede har bemærket er korrekt dansk syntaks og stavemåde ikke Søndergaards stærke side.

Denne sommer vises på Heltborg Museum netop en særudstilling med titlen ”Denne store øde natur”, og de udstillede værker er akvareller og tegninger med motiver fra Thy og især Stenbjergområdet. Der hersker ingen tvivl om, at Jens Søndergaard i sine sidste år elskede at opholde sig i det lille gule ”sommerhus” på Jens

Søndergaards vej i Stenbjerg. Her fandt han uforstyrret ro, og han kunne selv opsøge uroen, når han måtte ønske kontakt med den store civilisation. De udstillede værker viser da også en fri og ukompliceret Søndergaard, der suverænt sætter sine streger og farver på papiret. Så de tanker, som Jens Søndergaard skriver om i brevet til sin ven i København, bliver også omsat til motiver på papir, hvor ”syntaksen” er mere acceptabel.

I gennem de sidste par årtier har museet bevidst ”indsamlet” værker af Jens Søndergaard, og det var da med stor tilfredsstillelse, at vi i museets egen samling kunne finde de mange værker – på nær en lille håndfuld – som er udstillet på Heltborg Museum. Og museet fortsætter sin ”indsamling”, både i form af gaver fra betænksomme venner, men også ved sponsore-

rede køb på auktioner. Så efterhånden mangler der kun plads til at udstille de mange værker – i Heltborg.

Mænd ve æ haw

I annexet ved det fredede Fiskerhus i Agger er der hvert år en udstilling med et lokalt emne eller islæt. Sommeren 2010 var Aggerbrødrene Michael og Viggo Iversen inviteret til at ”hænge” i huset.

De fleste vil nok forbinde navnene med musik og Iversen band, som bl.a. formidler kristen musik. Men det var som billedkunstnere, at de to brødre var inviteret til Fiskerhuset. Med roden forankret i Aggers sand maler de nemlig malerier med motiver fra det nutidige Agger eller det historiske Agger.

Viggo Iversen maler husene i Agger, tørfiskene på snoren, vraget på Agger Tange, mens Michael hælder til det nostalgiske gamle Agger,

og han bruger da også ofte gamle fotografier som forlæg til sine malerier. Det kan være motiver fra kutterne, hajfiskeriet, besætningerne og meget andet. De to brødre har hver deres eget særegne kunstneriske udtryk, men der hersker for begge ingen tvivl om, at deres hjemstavn er og bliver Agger. Udstillingen var absolut seværdig, og de nutidige udtryk i værkerne forbandt på en fornem måde det gamle historiske Agger med den virkelighed der i dag hersker i Agger.

”Nationalparkkunst”

Det efterhånden mangeårige samarbejde mellem Sydthy Kunstforening og Heltborg Museum resulterer hvert år i to udstillinger på museet arrangeret af kunstforeningen.

I skrivende stund prydes museets vægge af kunst med relation til Nationalpark Thy. Sydthy Kunstforening har taget kontakt til en gruppe kunstnere, som har arbejdet med moti-

ver fra området. Dette har resulteret i en række fremragende skildringer og indtryk fra den store natur mod vest.

Samtidig med udstillinger afholder "Kend din egn" et par foredrag, som i emnevalg tangterer temaet – nemlig menneskets forhold til naturen – både som bruger i ressourcemæssig forstand og i rollen som nyder af naturen. Museet vil gerne sådanne "samarbejder" med andre, hvor vi i fællesskab kan samle styrker og ressourcer.

I disse år hæftes benævnelser på vores område af landet. Af de mere kedelige kan nævnes "den rådne banan" og "udkantsdanmark".

En ting er dog sikkert, at for os der lever her, er betegnelserne ikke genkendelige – og vi bliver det vel først, når vi selv begynder at tro på det. Vi er så rige på mange ting her – og hvad angår kultur og natur, så er vi Danmarks rigeste!

Endnu et år er gået!

Næste år er det 20 år siden, at museet fik en afdeling i Sydthy – nu er der to! Sådan går årene – og årtierne.

I det forgangne år har museet beskæftiget sig med meget andet end det overfor omtalte. Andetsteds i denne årbog kan der læses om udgravning i Hurup og eksperimentel arkæologi i Heltborg, for blot at nævne et par andre arbejdsområder.

Igen i år er der grund til at sige tak til de mange, som museet har været i kontakt med i årets løb. Ofte bliver jeg spurgt om, hvad sker der på "dit" museum, og mit svar er – det er ikke mit museum – det er vores "allesammens" museum. Vi, der arbejder her lige nu, kan sætte vores aftryk, men vi må hele tiden huske på, at vi arbejder for os alle – og for at fremtidige generationer kan have en fælles fortid at referere til.

